

УКРАЇНА

(19) UA (11) 31377 (13) U
(51) МПК (2006)
F16B 27/00

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ
І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ

ОПИС ДО ПАТЕНТУ НА КОРИСНУ МОДЕЛЬ

видається під
відповідальність
власника
патенту

(54) ГАЙКА

1

2

(21) u200711797

(22) 25.10.2007

(24) 10.04.2008

(46) 10.04.2008, Бюл.№7, 2008 рік

(72) ПІПА БОРИС ФЕДОРОВИЧ, UA, МАРЧЕНКО
АНАТОЛІЙ ІВАНОВИЧ, UA, ЧАБАН ВІТАЛІЙ ВА-
СИЛЬОВИЧ, UA, ПАВЛЕНКО ГЕОРГІЙ ІВАНОВИЧ,
UA

(73) КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ТЕХНОЛОГІЙ ТА ДИЗАЙНУ, UA

(57) Гайка, виконана у вигляді суцільної, переваж-
но шестигранної форми, деталі з циліндричним
отвором з різьбою посередині, що містить опорну
поверхню, розташовану перпендикулярно осі ци-
ліндричного отвору, яка **відрізняється** тим, що
опорна поверхня має фрикційний шар переважно
композиційних алмазовмісних матеріалів.

Корисна модель відноситься до загального
машинобудування, а саме до гайки.

Відома гайка, виконана переважно шестигран-
ної форми, що містить циліндричний отвір з різь-
бою в середині та опорну поверхню, розташовану
перпендикулярно осі циліндричного отвору (ГОСТ
10605-70). Опорна поверхня гайки (поверхня, що
безпосередньо взаємодіє з деталлю різьбового
з'єднання, де використовується дана гайка) міс-
тить фаску, що зменшує площу опорної поверхні.
Виконання гайки у вигляді суцільної, переважно
шестигранної форми, деталі з циліндричним отво-
ром з різьбою посередині, що містить опорну по-
верхню з фаскою, призводить до значних контакт-
них напружень в зоні взаємодії гайки з деталлю
різьбового з'єднання, що зменшує надійність її
роботи та не дозволяє забезпечити стопоріння
гайки відносно деталі, на яку вона нагвинчується,
наприклад болт (в подальшому болт). Все це при-
зводить до зниження ефективності використання
гайки (зниження надійності та довговічності роботи
різьбового з'єднання гайка - болт).

Відома також гайка, виконана переважно шес-
тигранної форми, що містить циліндричний отвір з
різьбою в середині та опорну поверхню, розташо-
вану перпендикулярно осі циліндричного отвору
[Гузенков П.Г. Детали машин. - М.: Высшая школа,
1982, с.73, рис. 6.12, а]. Опорна поверхня гайки не
містить фаску, що збільшує площу її опорної пове-
рхні. Виконання гайки у вигляді суцільної, перева-
жно шестигранної форми, деталі з циліндричним
отвором з різьбою посередині, що містить опорну
поверхню без фаски, призводить до зменшення
контактних напружень в зоні взаємодії гайки з де-

таллю різьбового з'єднання, що збільшує надій-
ність її роботи, але не дозволяє забезпечити сто-
поріння гайки відносно деталі, на яку вона
нагвинчується, наприклад болт, що призводить до
зниження ефективності використання гайки.

Таким чином в основу корисної моделі покла-
дена задача створити таку конструкцію гайки, в
якій шляхом введення нових елементів, забезпе-
чилося би підвищення ефективності роботи.

Поставлена задача вирішена тим, що в гайці,
виконаній переважно шестигранної форми, що
містить циліндричний отвір з різьбою в середині та
опорну поверхню, розташовану перпендикулярно
осі циліндричного отвору, згідно з корисною мо-
деллю, опорна поверхня має фрикційний шар,
переважно композиційних алмазомісних матеріа-
лів.

Наявність на опорній поверхні гайки фрикцій-
ного шару, переважно композиційних алмазоміс-
них матеріалів, збільшує коефіцієнт тертя між опо-
рною поверхнею гайки і деталлю різьбового
з'єднання, з якою взаємодіє гайка дозволяє здій-
снювати ефективне стопоріння елементів різьбо-
вого з'єднання, наприклад гайки відносно болта, без
використання додаткових кріпильних елементів,
що призводить до підвищення ефективності робо-
ти гайки.

На Фіг.1 представлена схема гайки. На Фіг.2
представлений вид гайки збоку.

Гайка виконана у вигляді суцільної, переважно
шестигранної форми, деталі 1 з циліндричним
отвором 2 з різьбою 3 посередині і містить опорну
поверхню 4, розташовану перпендикулярно осі
циліндричного отвору 2, при цьому опорна повер-

(13) U

(11) 31377

(19) UA

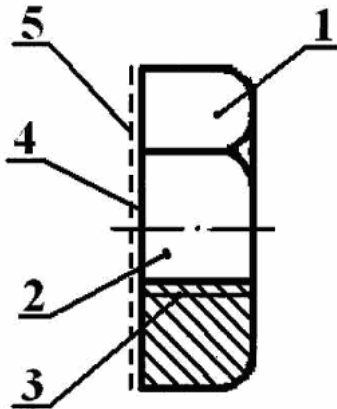
хня 4 має фрикційний шар 5, переважно композиційних алмазомістких матеріалів.

Різьбове з'єднання за допомогою запропонованої гайки здійснюється та працює таким чином. Гайка своєю різьбою 3 нагвинчується на кінець болта (на Фіг.1, 2 не показаний) до упору опірною поверхнею 4 з фрикційним шаром 5 в поверхню з'єднуваної болтом деталі (на Фіг.1, 2 не показані). Наявність на опорній поверхні 4 гайки фрикційного шару 5, переважно композиційних алмазомістких матеріалів, збільшує коефіцієнт тертя між опорними поверхнями гайки і деталі, з якими взаємодіє гайка, що призводить до підвищення ефективності

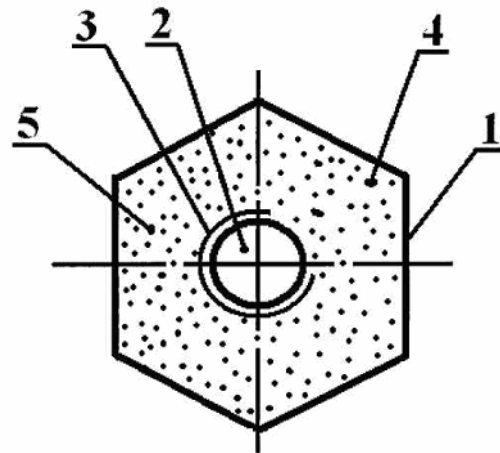
використання гайки (підвищення надійності та довговічності роботи різьбового з'єднання - забезпечується надійність стопоріння гайки відносно болта).

Використання запропонованої конструкції гайки в машинобудуванні дозволяє:

- розширити асортимент гайок;
- підвищити надійність роботи різьбового з'єднання, де використовується запропонована гайка, завдяки забезпеченню надійності стопоріння гайки відносно болта ;
- спростити технологію стопоріння гайки відносно болта.

Фіг. 1

Фіг. 2